

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Cap. III. De peccato originali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

ita agere, VT EAS NON DETERMINET AD VNUM, sed relinquat Determinationem in potestate liberi arbitrii. Denique l. 3. contra Gent. c. 66. dicit, causas secundas esse particulantes & determinantes actionem primi agentis. Vix sanè potuisset Doctor Angelicus hoc, quod in Bellarmino vocat Amesius novum commentum Iesuitarum, clarioribus verbis docere. Sunt ergo in hoc Iesuitæ genuini Doctoris Angelici discipuli. Perquàm falsum est, quod dicit & non probat Amesius, sic facere nos DEI providentiam confusam, imperfectam &c. Quasi vero non ad eam sufficiat prædefinitio omnium bonorum operum, malorum verò permissio, concursus indifferens & ordinatio. Quod ex Did. Alvarezio concursui, DEI generali indifferenti objicit argumentum, sexcenties protritum est; & hîc etiam à Bellarmino, tantò antequàm à Salpense Didaco, objiceretur, solutum. Concursus enim ille indifferens ad peccatum & virtutem tunc solum est peccaminosus, cùm ille præbens concursum tenetur impedire malum, quod sciebat eventurum: DEVS autem non tenetur ad mala impedienda, quæ ceterò novit eventura, Tum quia summus provisor est: Tum quia potest & malis elicere bona: Tum quia æquum est, ut naturas conservet, neque eis denegat auxilium, sine quo operari non possunt: Tum denique quia si DEVS omnia mala impedire vellet, plurima mundo deessent, cùm nihil ferè sit in rebus creatis, quo non aliqui abutantur. Ad hæc respondere Amesius debuisset, quæ maluit suorum dissimulare.

CAPVT TERTIVM.

De Peccato originali.

§. I.

Statu Controversiæ.

Amesius.

multa, c
tò castig
legitim
est. Vtr
qualis i
priè pec
autem
vari) l
soleant
is qui p
Per Ba
iustitie
beat ra
6. 7. C
omnibu
causa p
simplic
calum
Fide s
Contr
origin
cum Pe
tificii
tismu
gant si
hoc sp
ca? R
Calvi
nem V
DD. F
Batav
nomin
tur Co
Histo
ait, c
Concu
ri; u

Amesius. Quamvis apud Bell. occurrant alia multa, qua de hac materia ita traduntur, ut à nostris merito castigentur; unica tamen est controversia gravis, de qua legitimam cum nostris instituit disputationem. *Quaestio est, Vtrum corruptio naturae, ac praesertim concupiscentiae, qualis invenitur etiam in baptizato & iustificato, sit propriè peccatum? Pontificii negant: Nos affirmamus* Hic autem diligenter animadverteri debet, (quod non solet observari) Pontificios, quamvis quaestionem istam proponere soleant de iustificato tantum, idem tamen aperte sentire de iis qui post Baptismum, dominante iis peccato sunt iniusti. Per Baptismum enim ita absolvi docent hominem à debito iustitiae originalis, ut concupiscentia postea regnans non habeat rationem originalis peccati. Bonav. in 2. dist. 32. 5. 6. 7. Cum autem concupiscentia eodem planè modo sit in omnibus iniustis, evidenter sequitur, Pontificios in hac causa pro Pelagianis pugnare, qui Originale peccatum simpliciter negant. Resp. Puritanus iste evidenter calumniatur. Cum enim apud omnes Catholicos Fide sanctum sit, per Baptismum, Pœnitentiam & Contritionem perfectam penitus tolli peccatum originis; quomodo igitur peccatum originis simpliciter cum Pelagio negamus? Quàm insulsa cavillatio! Pontificii negant, Concupiscentiam in renatis per Baptismum habere rationem pecc. originalis, Ergo negant simpliciter cum Pelagio peccatū originale. Nunquid hoc specimen illustre est argutationis Quodlibeticæ? Reponam huic Puritano Theologum alium ex Calvini Schola Reformatum, Gerhardum Ioannem Vossium, qui ex Collegio Theologico Illustr. DD. Holl. & VVestfris. Ordinum, quod est Lugduni Batav. Scripta sua omnia Ecclesiae reformata (quo nomine, inquit, cum Nostris complector eas; quae sequuntur Confessionem Augustanam) iudicio submittebat, in Historiae suae Pelagianae lib. 2. part. 2. antithesi 7. ait, Augustinus (itèmq; Hieronymus) fatetur, Concupiscentiam in renatis etiam mali nomen mereri; negat tamen, in illis propriè peccatum dici posse.

ed quod reatus originalis peccati per Baptismum tollatur. Deinde recitatis SS. August. & Hieron. verbis ex l. 1. de nupt. & concup. c. 5. 23. 26. item lib. VI. contra Julian. c. 5. & 8. l. 2. de pecc. remis. c. 28. & Hier. Dial. l. 3. adversus Pelagianos; subdit: *Quaquam* verò Augustinus neget, concupiscentiam in regenito esse peccatum propriè dictum; agnoscit tamen hoc nomen ei competere, l. 1. de nupt. & conc. c. 23. Vnde perspicuum est, juxta Vossium, nos Pontificios idem prorsus sentire in hoc puncto, quod SS. August. & Hieron. nec nisi per atrocem calumniam posse Nos cum SS. Aug. Hieron. (imò Catholica Ecclesia universa) argui Pelagianismi & negati simplicitate peccati originalis. Quòd si Puritani, mitiori huius Reformato Batavo non acquiescant, acquiescant saltem suo Calvino, qui paria profitetur l. 3. Instit. c. 3. §. 10.

§. 2.

Probatum Veritas Catholica.

I. Ex Iac. 1. ubi quatuor distinguuntur ab Apostolo; Concupiscentia, Suggestio, Delectatio, & Consensus: & concupiscentia non appellatur peccatum, sed parrus ejus. Concupiscentia parit peccatum. Amesius 1. *Ridicula est hæc argumentatio tota.* Nimirum quia non nisi deridendo solvi à Luthero-Calvinicis potest! Ames. 2. *Aliena est conclusio, & planè Pelagiana.* R. Aliena ab omni veritate est hæc calumnia, & plus quàm Calvinica. Vbi enim unquam SS. August. Hier. aut ullus ejus auctor Catholicus scriptor, Pelagium reprehendit, quòd concupiscentiam in quibuscunque sive baptizatis, sive infidelibus dixerit non esse formaliter & propriè peccatum? Imò, nonne S. August. à Bell. laudatus idem quod Nos dixerat; *pariens à pariente discernitur.* Ames. 3. *Concupiscentia dicitur parere peccatum, ac modo quo interna animi rectitudo (qua est iustitia) parit iustitiam.*

iustitiam
totius m
pradica
compa
lem be
benefic
uti jam
habitu
ter soph
insulsa
Concupis
Libente
etiam p
peccatur
primi ho
gumen
subje
lectatio
tamen B
Delectat
saltem v
dulente
tur Bel
qui est i
tus aut
parum
tum, a
I I
Concu
propriè
fius. 1.
non forti
quàm q
Cum A
damnat
bile, im
manife
qui car

justitiam, i. e. completum actum, de quo nomen & natura totius motus & principii eius usitate & proprie maxime predicatur. Resp. Mala est hæc comparatio. Vera comparatio debet institui inter potentiam naturalem bene dispositam, uti erat in statu Innocentiæ beneficio originalis justitiæ; & malè dispositam, uti jam est ex privatione orig. iustitiæ. Item inter habitum virtutis, & habitum vitiosum. Vnde patet sophistica vanitas effugii Amesiani. Non minus insulsa sunt Effugia Gerhardi, qui 1. infert hinc, *Concupiscentiam in non renatis non esse peccatum.* Resp. Libenter admittimus illatum. 2. ait Th. 72. sic etiam pecc. orig. non esset verè peccatum, quia scilicet parit peccatum actuale. Peccatum originale est inobedientia primi hominis. Ergo hæc non esset peccatum. Resp. argumentum ex Apostolo procedit de uno eodémque subiecto, quod hic secus est. 3. ait: Sic etiam delectatio æquè ac concupiscentia non esset peccatum, cum tamen Bell. l. 1. de amiss. gratia c. 3. §. Rursus, dicat, *Delectationem, h. e. consensum imperfectum esse peccatum saltem veniale.* Resp. Gerhard more suo, h. e. fraudulenter Bellarminum allegat. Nam non loquitur Bell. de motu primo delectationis, sed de eo qui est imperfectè voluntarius & deliberatus. Motus autem ille primus planè indeliberatus æquè parum est formaliter & proprie culpabilis & peccatum, ac ipsa Concupiscentia.

II. Paulus Rom. 7. 17. 18. satis apertè docet, Concupiscentiam in homine justificato non esse proprie peccatum, quod reum facere possit. Amesius. 1. Secundum hoc argumentum primum evertit. - an non fortius argumentum, quod petitur ab eo quod dicitur, quam quod pendet ex eo quod disertis verbis dicitur? Resp. Cum Apostolus conceptis verbis dicat, nihil esse damnationis, seu damnabile, culpabile, reprehensibile, imputabile, ubi nempe consensus cohibetur; manifestum est, motus illos concupiscentiæ omnes, qui carent consensu voluntatis, non posse esse cul-

pas & peccata propriè dicta, sed ita dici per metonymiam, ut ait S. August. Vnde est frivola Ameliana evasio, quâ ait, *sophisticè à Bell. mutari questionem, eò quod dixerit, Concupiscentiam non esse propriè peccatum, quod reum facere possit. Omne quippe propriè d. peccatum essentialiter reatum culpæ, imputabilitatem, reprehensibilitatem & involvit. Voluntaria est Ameliana illa glossa: [non dicit, non posse sibi imputari; sed innuit, per gratiam Deum non imputari.] Si non est, non est imputabile. In renatis non est culpa, seu voluntaria à lege Dei aversio. Ergo nec est imputabilis: & ut non esse imputabilis, fecit gratia, quæ extinxit culpam. 4. iterum falsò affingit Apostolo, quod non velit ab solvère motum illum non esse suum, cum fateatur. *15. 19. se perpetrare, se facere &c. & illa ratione subijcit peccato. 14. Sed intelligit non esse suum opus comparative & secundum partem illam regentem, qua ab illa efficaciter dissentit. Vel imperitè, vel fraudulenter pervertit Apostolum hæc Glossa, cum non modò communis SS. Patrum interpretatio, sed ipsa ratio naturalis dicat, motus Concupiscentiæ involuntarios, (sicut è contrario motus primos gratiæ illuminantis & excitantis) facimus nos physicè, sed non moraliter, seu liberè. Vnde ait Apostolus; Non ego (id est, non totus homo, vel rationalis superior potentior) operor illud. Nam si reluctante ratione, sola pars inferior operatur, verè dici potest, Non ego operor illud. Est quidem omnium operationum physicè consideratarum principium QVOD ipse totus homo operatur moraliter, atque ut agens liberum est, non est principium QVOD nisi illarum actuum, quæ cum advertentia rationis voluntariè eliciuntur: quo observato evanescent pleræque cavillationes Ameliane planè futes, ac præsertim ultima, cum ait: Peccatum orig. antecedit iudicium rationis & voluntatis actum primum ut causa suum effectum. Concludit ergo pulcherrimè Bell. peccatum orig. non esse pecc. propriè dictum.**

Resp.

Resp. I.
fert. B.
prio, q
tentia
le alien
cautos
tur.

I.
ijs, qui
stificat
cupisce
tiferun
Quam
causa c
solution
miseric
causa
Mag. S
sa Luc
Nam
tensio
ultra,
eos qu
adeoq
Eri er
tur ius
& form
iis sub
thero
detore
actu i
quipp
argum
peccat
enim
sive n
dame
tio, c

Resp. Hoc non Bell. sed Amesius sycophanticè infert. Bellarminus loquitur de peccato actuali proprio, quod verissimè ait non contrahi ante advertentiam rationis: Amesius id nequiter ad habituale alienâ voluntate contrahendum detorquet, ut incautos fallat. Si non fallat, ipse pueriliter fallitur.

III. Rom. 8. Nihil ergo damnationis est in ijs, qui sunt in CHRISTO IESU; seu, nihil est in iustificatis condemnatione dignum; adeoque concupiscentia in renatis remanens non est pecc. mortiferum æternâ damnatione dignum. Amesius. *Quamvis nulla sit iis condemnatio, est tamen dignitas & causa condemnationis: aliâ nulla esset in illis materia absolutionis: Item, nulla est talis condemnatio talibus, propter misericordiam DEI reatum amoventis; sed est in ipsis causa condemnationis &c.* Eodem ferè modo respondet Mag. Scholasticorum l. 2. d. 23. &c. Resp. Hæc Glossa Luthero-Calvinica Apostolo & veritati repugnat. Nam DEVS qui est infinite bonus, sapiens & potens ita remittit peccatum mortiferum, ut non sit ultra, adeoque cum iustissimè iudicet res uti sunt, eos quos in amicitiam recipit, facit dignos eadem, adeoque non ultra dignos æterna damnatione. Eri ergo Concupiscentia & ignorantia relinquantur iustificatis ad agonem, peccatum tamen propriè & formaliter esse nequeunt, quia nolentes volentes iis subjacent. Mag. Sententiarum non faveat Luthero-Calvinicis, nisi ultima patricula (*manet actus*) detorqueatur ad sensum Auctori contrarium. *Ly actus* idem est quod in effectu. Concupiscentia quippe est pecc. originalis effectus. Confirmatur argumentum. Quia Reatus est inseparabilis à peccato digno æternâ damnatione. Non est enim sola ordinatio ad poenam, sed est dignitas sive meritum poenæ. Relatio non potest à fundamento proximo separari. Sed reatus est relatio, cuius proximum fundamentum est peccatum.

Ergo reatus non manet nisi manente peccato, perit hoc necessario pereunte illo. Amesius. Sola ordinatio ad pœnam tollitur in remissione peccati, non verò dignitas. Ordinationis autem illius actualis fundamentum proximum est iustitia DEI persequens peccatum vindictâ: & hoc fundamentum post gratiam remissionis in Christo non manet. Resp. Gravis ista assumuntur Apostolo planè adversa. Quomodo enim nihil est in iustificatis condemnatione dignum, si manet tota culpa mortalis? Nunquid sic iudicium DEI non esset secundum veritatem? Iudicaret enim eum hîc & nunc amicitia sua dignum, qui tamen reipsa est odio dignus ob meritum culpæ remanentis. Sed videamus subtile effugium Amesii. Contrarium, inquit, est certissimum; quod non manet ut obiectum remissionis, de eo non potest dici quod remittatur. DEVS verò quando remittit, non indicat peccatum non esse, sed ex gratia indicat non esse vindictâ prosequendum; & hoc iudicium est verum. Resp. Similis est hæc argutatio Calvinica huic: Quod non manet ut obiectum destructionis, de eo non potest dici quod destruat. At forma corrupta in mutatione substantiali non manet ut obiectum destructionis. Ergo forma corrupta non potest dici quod destruat. Nunquid ineptè satis? at quod inter utramque argutationem discrimen? Remissio iniquitatum nostrarum per gratiam divinam facta non est ficta, sed tota quanta vera; ita ut qui antè odio erat dignus, nunc amore sit dignus ob mutationem intrinsecam à gratia DEI homini proveniente.

Nota, Omittit Amesius testimonia SS. PP. conscius fortasse ex ipsa Calvinii confessione (ut supra notatum) eos nimium favere sententiæ Catholicorum.

IV. Baptismus non liberat hominem à concupiscentia. Ergo vel concupiscentia non est pecc. orig. vel Baptismus ab hoc non liberat. Amesius. In celebratione Baptismi obsignatur liberatio ab omni peccato; & ab omni pœna peccati: sed effectum actuale ipsum huius

ratio

rationis non perficitur uno momento. Sed quí hac responsione enervatur argumentum? Nonne & anteced. verissimum, & consecutio optima est? Obsignatio illa commentitia jam Tom. III. lib. i. explosa est: & licet gratis admitteretur, nihil inde pro solutione nostri argumenti.

V. Concupiscentia est effectus & pœna peccati orig. E. non est ipsum pecc. orig. Amesius. *Concupiscentia actualis non est effectum aut pœna peccati orig. in eodem homine habitantis.* Quid hoc monstri? Ergone verum, quod homo puritanus & concupiscentia sit una eademque res? Ergone aperire profiteretur Amesius monstrosam Illyrici fatuitatem? ô sapientiam! Nihilo sanior est responsio, quam adhibet hoc Bell. argumento: [Eadem est ratio mortis & concupiscentiæ. Sed mors est pœna & non pecc. origin.] nempè, *dispar est ratio concupiscentiæ.* Neque enim dictum aut scriptum legimus: *Qua die peccabis, concupiscentia concupisces.* Resp. Certum est, in illa DEI comminatione (*Morte morieris*) intelligi mortem tam animæ quam corporis, & illam mox eo momento incurrendam actu; hanc vero etiam statim quoad debitum & necessitatem; quoad actum verò ea tantum hora & momento, quo libuerit DEO sententiam mortis exequi: idque verum est in posteris æquè ac in Adamo. Sicut autem sub morte corporali intelliguntur, licet non exprimantur, morbi corporales; (ad mortem corp. disponentes) ita passionum inordinatio tanq. dispositiones ad mortem animæ per actualia peccata incurrendam.

VI. Si homo non nasceretur ex Adamo, & tamen haberet concupiscentiam quam nunc habet, non posset in eo concupiscentia propriè vocari peccatum. E. concupiscentia ex se & natura sua non est propriè peccatum. Nec verum est, quod ait Ames. *ex eadem suppositione probari posse, Concupiscentiam non esse pœnam.* Nam disparitas inter culpam & pœnam est, quod ex arbitrio DEI pendeat, ut id quod alias

in aliquo statu hominum foret naturalis conditio, jam post admissam culpam in statu naturæ integræ, deputetur in poenam, subducta originali iustitia & protectione DEI; non verò ex decreto DEI pendet, ut res merè naturalis sine libera volitione homini imputetur ad culpam, & peccatum propriè ac formaliter. Merè naturalem esse concupiscentiam per se spectatam, jam lib. I. ostensum est, minimè verò iustitiam originalem utpote naturæ humanæ indubitam. Quàm absurdum verò sit, dicere peccatum propriè d. esse naturale in statu puræ naturæ (uti asserit hic Amef.) quis nisi cæcus non videat?

VII. Primi concupiscentiæ motus, quibus mens resistit, non sunt peccatum. Ergo nec pronitas ad tales motus. Antecedens probatur; quia istiusmodi motus non sunt in nostra potestate. Amefius. 1. *Hac strophæ infertur pro Pelagianis, nullum esse pecc. orig. omnino, quia primi eius motus non sunt in nostra potestate.* Resp. Infertur hoc vi Quodlibetice, supponendo scil. errorem Luthero-Calvinicum, de quo est tota controversia. Amef. 2. *Primi isti motus sunt eiusdem rationis cum orig. peccato, quod Lombard. l. c. necessarium esse docet.* Distinguo; sunt eiusdem rationis cum peccato orig. à Luthero-Calvinicis confecto, concedo assumptum: cum verò pecc. orig. quod singulis Adami posteris inest, nego. Lombardus dist. 23. non dicit, quod ei Amefius adscribit. Quòd denique ex Bonav. Paris. Altiſiod. & Halens. cum Magistro dicit, *his motibus resistere esse aliquo modo in nostra potestate*, nihil ad rem facit, & planè falsum est, cum evidens sit, primam de rebus cogitationem non esse in hominis potestate, ac per consequens nec motum in appetitu ex ea subito consequentem. Iterum Magister falsò allegatur.

VIII. Si concupiscentia est verum peccatum, & semper manet in homine, quantumvis iustificato, sequitur Christum non verè, sed imputativè

tivè tantum redemisse ac liberasse à peccatis. Amesius. 1. Verè & imputativè non opponuntur. Resp. Haud minùs quàm filius naturalis & adoptivus. Quid prodest non imputari mihi peccatum, si illo inquiner reipsa? quid obest imputari, si eo non sim obstrictus? Sive autem mansura, sive non mansura sit semper concupiscentia in justificatis, saltem quamdiu manet, facit homines fœdos, DEO inimicos & odibiles, si à parte rei (ut adversarii contendunt) propriè pecc. mortiferum est. Plura de hoc infra, ubi de Iustitia imputativa, lib. VI.

§. 3.

Profligantur argumenta Luthero-Calvinica.

I. Concupiscentia, quæ in renatis est, sæpe vocatur peccatum. Rom. 6. & 7. Resp. cum S. Aug. Vocatur ira per Metonymiam, sicut Osee 4. Sacerdotes dicuntur comedere peccata populi: & 2. Cor. 5. Christus dicitur peccatum, quia sacrificium fuit pro peccato. Amesius. Hoc ipsum concipi non potest (à Calvino Lutheris, quia non volunt;) quomodo aliquid per modum habitus interni causa esset peccati, & non peccatum. Interna causa inclinans ad bene agendum, est bona. Resp. Id facile concipiunt omnes quibus hæresis perversa non dominatur. Mala est physicè & causaliter seu radicaliter; minimè verò moraliter & formaliter; sicut & habitus supernaturalis Virt. Theoll. est bonus physicè & causaliter, minimè verò moraliter & formaliter; cum ad hoc essentialiter requiratur libertas, ut constat ex primis principiis Ethicæ erroribus Neo-Evangelicis non interpolatæ. Vnde jam frustra adducuntur in subsidium illa epitheta Concupiscentiæ ab Apostolo cap. 6. & 7. expressa.

Cccc 6

quod

quòd sit non bonum, malum, odio habendum, pugnans cum lege DEI, crucifigendum, mortificandum, destruendum, miserum reddens eum cui inest &c. Plus existius modum non extunditur, quàm motus concupiscentiæ legi DEI adversantes esse malos materialiter & objectivè, quibus si accedat consensus rationis, pariatur peccatum formaliter. Alia ratio est de peccato habituali, id enim sine dubio est formaliter malum, quia nihil aliud est, quàm peccatum actuale necdum condignè retractatum & remissum.

II. *Apostolus Rom. 7. 7. apertè testatur, Concupiscentiam esse peccatum à lege prohibitum.* Resp. S. est de actu voluntario concupiscentiæ, qui sine dubio formaliter repugnat legi divinæ. Quæ replicat Amesius, merissimi principii petitio sunt.

III. *Respectu peccati inhabitantis Apostolus Rom. 7. 14. conqueritur se esse carnalem, subiectum peccato, & non posse legem spiritualem DEI perfectè servare.* Resp. Paulus non vult significare, legem spiritualem non servari à justificatis, quatenus opus est ad vitandum peccatum; sed non servari quoad perfectionem illam quæ est finis præcepti ac propterea propriè non est præceptum. Ita SS. Augustin. Thomas &c. quorum proinde *Glossam* ait Amesius *textui* (puritanicè accepto) *directè contradicere.* Et cur? *Textus enim dicit, legem à Paulo non observari, quia subiicitur peccato.* Imò oppositum dicit, nempe. Paulum *id quod odit* (secundum liberum assensum voluntatis) *facere*, physicè scil. ita ut non ipse, h. e. superior animæ portio, sed caro, seu inferior portio, id quod (moraliter & liberè non vult ratio superior) *nolens faciat: spiritus autem, seu libero rationis arbitrio, serviat legi DEI.* Adde duas alias à Bellarmino adductas interpretationes ejus loci, quas Amesius silentio enervavit. Prior est, Apostolum non loqui de se, similibusque justis, sed de improbis. Ita SS. Chrysost. Ambr. & etiam August. Posterior est, *præcepto, Non concupisces, non vetari ullo modo*

mod
men
ment
zo. D
præ
conf

legi.
tiam
non c
tus i
repu
ficin
Nec
cio.

Resp
mot
Lege
ut ob
ter i
Quo
proh
debe
diun
ara L
unde
tur,
quid
allato
nem,
falsu
piscen
rium
inde p
Homi
Ame
non

modo motus involuntarios, sed tantum assensum mentis; Tum quia ea lex ab Apostolo vocatur *lex mentis*, non carnis: Tum quia hoc præceptum Exod. 20. Deut. 5. & Matth. 5. ponitur cum aliis Decalogi præceptis, quæ omnia non nisi de actibus liberis esse constar.

IV. *Paulus nolendo concupiscentiam consentiebat legi. Lex igitur non voluit, id est, prohibuit concupiscentiam inesse Paulo. Rom. 7. 16. Resp. 1. Si præceptum, non concupisces, cum S. Augustino extendatur ad motus involuntarios, tunc fatendum est, eos motus repugnare legi, sed non esse peccata, quia nempe ut sic indicat ea lex finem, non verò imperat media. Nec obstat (ut putat Ames.) illud: Quod odi hoc facio. Nullum in hoc vestigium medii imperati. Resp. 2. Si verò restringatur illud præceptum ad motus tantum voluntarios, sic dicendum est, tam Legem, quàm mentem Pauli nolle concupiscentiam ut objectum. Sicut si quis hominem casu & præter intentionem occideret, is verè dicere posset, Quod nolui, feci, & ideo consentio legi homicidium prohibenti, quia bona est; nec tamen hinc colligi deberet, præceptum (*Non occides*) extendi ad homicidium omnino involuntarium, cum hoc non sit contra Legem, nisi materialiter. Amesius non habens unde configat solidè hanc Responsionem, calumniatur, speciem distinctionis hinc obijci incautis & c. Scitne quid loquatur? Certè nil ad rem! 2. ait in exemplo allato de homicidio involuntario non reperiri eam oppositionem, quæ est in Lege & Concupiscentia. At hoc aperte falsum esse patet, si in verbis Amesianis loco *Concupiscentia* ponatur *Homicidium*, (utrimque involuntarium) hoc modo: *Paulus quia noluit Homicidium, inde probat se consentire legi in illo bono, quod postulat, quia Homicidii malum, & legis bonum opponuntur.* Nimirum Amesius expedire se non potest, & tamen tacere non potest!*

V. *Concupiscentia dicitur lex bellum gerens adversus*

sua legem DEI, & captivum hominem reddens legi peccati Rom. 7. 23. Resp. Multa Legi repugnant, quæ non sunt peccata, ut homo qui peccat, lex iniusta, &c. Amesius. Nihil potest legi divina repugnare sine peccato &c. Distinguo, de formali & morali repugnantia verum est; de materiali, objectivâ, & aliâ qualicunque, falsum est. Nunquid qui tollit legem, repugnat vel contrariatur, itémque qui dispensat in lege, ejus vim partialiter tollit, adeoque adversatur? at nullatenus ideo peccat. Ipse DEVS suas leges anteriores antiquavit, ac in ijs subinde dispensavit. Repugnat itaque Concupiscentia legi mentis, ut lex contraria impellens ad malum, quomodo etiam legi repugnat diabolus, speciosa & illecebrosa fœmina (quantumvis innocens & casta) & quicquid objectivè movet, incitat ad legis transgressionem. Hæc omnia esse formaliter peccata, quis nisi vecors dixerit?

VI. Rom. 7. 24. Concupiscentia dicitur corpus reddens hominem infelicem. Resp. Etiam error, morbus, egestas &c. miseriæ reddunt hominem infelicem, sed an ideo peccatorem?

VII. Motus concupiscentiæ sunt illiciti. Ergo sunt peccata. Resp. Illicitum est ijs præbere consensum. Licitum & illicitum tantum respiciunt liberam voluntatem. Non nisi pecus arcadicum dixerit, illicitum esse bestiis lascivire, rapere, laniare &c. Sed inquit Amesius, Omnes vires nostra ferri debent in bonum. Resp. Omnes quæ, & quatenus, subsunt imperio voluntatis. Non autem subest despotico ejus imperio Concupiscentia &c.

VIII. Quod per se trahit ad malum, eadem lege prohibetur, qua prohibetur ipsum malum. Sed concupiscentia per se trahit ad malum. Iac. 1. Ergo. Resp. non prohibetur nisi materialiter, ne scil. ejusmodi objectis præbeamus consensum: hinc enim tantum proprie & formaliter vetatur per legem. Amesius. Fuit aliquando in hominis arbitrio & potestate admittere

vel cohibere motus concupiscentia. Potestatis autem privatio culpā nostrā contracta non tollit rationem culpa. Ergo. Resp. Si subsumptum universè verum esset, is qui per ebrietatem ex. gr. iucurrisset gravem morbum, quo multis mensibus sit impotens muneri suo exequendo, toties & tamdiu peccaret graviter, quoties & quamdiu non potest fungi munere suo quantum vellet. Itaque peccata ejusmodi non sunt in se formaliter, sed in causa.

IX. Concupiscentiam, qua remanet in baptizatis, DEVS odit, & nos odisse debemus. Resp. Quatenus incitat ad peccatum, concedo: quatenus est potentia naturalis, tendens in bonum sensibile delectabile, non odit DEVS, nec nos odisse debemus, sed frāno rationis coërcere. Debemus utique averfari & fugere non solum quæ sunt peccata formaliter, sed etiam omnia eorum illicia & stimulos.

X. Quod dissidet à norma legis, est peccatum. Sed concupiscentia in renatis dissidet à norma legis. Ergo, Resp. Propositio est falsa, nisi largo modo & materialiter accipiatur, ut jam patet ex dictis ad Obj. 5. 7. & 8. Rectè dixit Bellarminus, hoc argumentum (quod ut Achillem suum jaçant Philippus, Calvinus, Kemnitius &c. cuius mole premi se sentiant omnes Pontifices) à multis eludi per jocum. Et meritò! Quis enī nisi asinus dixerit, si quadrupes pauperiem fecerit (seu injuriam materiale alteri intulerit) & ideo noxæ eam dari oporteat, ideo formaliter peccasse. Verbo, Legis formaliter sc. capax non est, nisi rationis compos, qualis ne in homine quidem est Concupiscentia, & quævis passio sensitiva.

§. 4.

Quid hīc Gerhardus?

Pleraque ejus cum Amesianis coincidunt. Pauca seorsim adnotanda restant. Th. 83. vel sycophantice, vel pueriliter objicit antilogiam Bellarmino eò quod

quod diversas attulerit solutiones ad 4. obj. quarum secunda tollat primam, tertia secundam. Verum neque hoc verum est, si solutiones illæ in genuino sensu accipiantur; & quamvis esset inter eas repugnantia, Veritati Catholicæ id non incommodaret, cum sæpe aliquæ sententiæ aut solutiones sint seorsim sumptæ probabiles, minimè verò comprobabiles.

Th. 64. ait: *Si illud solum est transgressio legis quod actu voluntarium, tollentur omnia ignorantia & infirmitatis peccata; item negabitur in universum orig. peccatum. Neutrum consequens admittet Bell. Ergo nu ante edens debet.* Resp. Nihil horum sequitur. Ignorantiæ & infirmitatis peccata nulla sunt sine aliquali malitia, adeoque advertentiæ & transgressionis culpabili aliquatenus. Tantum verò minuantur, quantum minuitur advertentiæ ac libertas: tolluntur etiam penitus si ignorantia sit invincibilis, aut passio rationem planè opprimat. Hæc si Gerhardus ex elementis moralibus nesciit, nimis rudis est; si sciens ita arguit, Titius viderit, qui à Sycophantia immunem præstet.

Th. 65. *Quod Bell. dicit, Concupiscentiam odio haberi à DEO, & tamen non esse peccatum, in eo veritati & sibi ipsi contradicit.* Resp. Nulla est hîc contradictio. Sicut enim habitus vitiosus in homine justificato remanens cum odio seu displicentia illius (qui proinde DEO quoque displicet) nequit dici culpa sive actualis sive habitualis, cum (ut supponimus) per ferventem actum contritionis omnis reatus ei sit remissus: ita & hîc. Et per hæc evanescit etiam Argumentum Gerhardinum Th. 59. Cum verò th. 96. ex Bell. dictis ita infert: *Quod est malum positivum, perversio & obliquitas voluntatis, similis calori per calefactionem acquisito, aversio mentis à DEO per modum habitus manens, habitus acquisitus macula &c. non est nuda privatio, sed etiam vitiosa qualitas. Illa omnia conveniunt peccato originali. Ergo non est tantum* priva-

privatio, sed etiam vitiosa qualitas. Resp. Iterat Ger-
hardus vel *flagitium*, vel *puerilem inscitiam*. Nam
Bellarm. in plerisque locis à Gerhardo adductis,
non loquitur de habitu vitioso, sed de peccato ha-
bitualiter remanente quamdiu non retractatur &
remittitur. Et hoc habitualiter manens peccatum
(sive originale, sive personale) juxta communio-
rem Theologorum sententiam rectè dicit consistere
tantum in privatione, quæ constituat peccatorem
habitualiter à D E O aversum eo ipso quo caret ha-
bituali gratia sanctificante, per quam formaliter
convertatur ad suum finem ultimum, eundemque
maculet. Quod verò inter cætera refert hæc. *Rema-
net in anima peccatoris dispositio vel habitus acquisitus;*
planè fallaciè affingit Bellarmino id, cujus op-
positum asserit: *Vitium est, inquit,*
non peccatum.

LIBER